

ПРОВІДНІ НАПРЯМИ ВИКЛАДАННЯ СУДОВОЇ МЕДИЦИНИ ЯК ДИСЦИПЛІНИ ЗА ВИБОРОМ ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ

Черняк В.В., Дев'яткін О.Є., Мустафіна Г.М., Малік Н.І., Грінько Р.М.

Полтавський державний медичний університет

Висвітлено провідні напрями викладання дисциплін М1. «Судова медицина» і М1. «Судова медицина (стоматологія)», урахуваючи висновки аналізу попереднього викладацького досвіду, а також удосконалення методів навчання для здобувачів вищої освіти в майбутній професійній діяльності. Сучасні умови розвитку й реформування медичної галузі та специфіка викладання вибіркової дисципліни не зменшують важливість ґрунтовних знань, а також їх практичного застосування в професії лікаря. Засвоєння складових навчальної дисципліни і знання алгоритмів опису трупних явищ, ушкоджень, установлення ступеня тяжкості відповідно до правової регламентації при проведенні судово-медичної експертизи залишаються обов'язковими складовими дисципліни й необхідними для подальшого застосування в практичній діяльності медика. Під час вивчення судової медицини як дисципліни за вибором «М1. Судова медицина» здобувачі вищої медичної освіти чітко усвідомлюють цілі судово-медичних досліджень, а також достеменно розуміють шляхи вирішення експертних завдань.

Ключові слова: *судова медицина, вибіркова дисципліна, судово-медичне дослідження, експертні завдання, здобувачі вищої освіти.*

The modern conditions of development and reform of the specifics of teaching elective discipline don't diminish the importance of thorough knowledge, as well as their practical application in the medical profession. An assimilation of the components of the discipline and knowledge of algorithms for describing cadaveric phenomena, injuries, establishing the degree of severity in accordance with the legal regulations during the forensic examination remain mandatory components of the discipline and necessary for further application in the practice. The applicants for higher medical education, while studying forensic medicine, are clearly aware of the targets of forensic research, as well as have a good understanding of ways to solve expert problems.

Key words: *Forensic medicine, elective course, forensic medical examination, expert tasks, students.*

Вивчення навчальної дисципліни «Судова медицина. Медичне право України», зокрема Модуль 1. «Судова медицина» і Модуль 1. «Судова медицина (стоматологія)», відбувається на кафедрі урології з судової медицини здобувачами вищої медичної освіти на 4 курсі спеціальності 222 «Медицина», спеціальності 228 «Педіатрія» і, відповідно, на 3 курсі спеціальності 221 «Стоматологія» як вибіркової. Організація навчального процесу здійснюється відповідно до навчальної робочої програми дисципліни Модуля 1 «Судова медицина»: 1,5 кредити, усього 45 годин, із них 24 години становлять практичні заняття, 22 години на 11 тем і 12 заняття – підсумкове модульне. Крім цього, структура дисципліни також охоплює 6 лекційних годин і 15 годин відведено на самостійну позааудиторну роботу. Мета викладання Модуля 1 «Судова медицина» і Модуля 1 «Судова медицина (стоматологія)» – надання здобувачам вищої освіти ґрунтовних, сучасних знань медичного, біологічного і медико-криміналістичного спрямування для вирішення питань, що виникають у практичній діяльності медичної галузі й органів правосуддя і судочинства під час розслідування справ проти здоров'я й життя людини. Отже, основні завдання вивчення Модуля 1 «Судова медицина» передбачають надання знань про сучасні можливості судово-медичної експертизи і структуру судово-медичної служби, функції бюро і його підрозділів. Актуальним є розуміння констатації факту настання біологічної смерті людини завдяки вмінню виявляти й описувати трупні явища як абсолютні діагностичні ознаки смерті, розуміння судово-медичного й експертного значення терміна «танатологія», засвоєння алгоритмів опису тілесних ушкоджень; визначення виду, характеру тілесного ушкодження й механізмів його виникнення з одностороннім засвоєнням основних критеріїв визначення ступеня тяжкості, а також правил і вимог, які необхідно дотримуватися при вилученні речових доказів біологічного походження й проведенні медико-криміналістичних методів дослідження.

Викладання дисципліни «Судова медицина» як вибіркової має низку особливостей. Так, необхідно зазначити, що специфіка подання теоретичного матеріалу й проведення практичних занять відрізняється від інших клінічних і морфологічних дисциплін. Перш за все, запропоновані навчальною програмою алгоритми засвоєння матеріалу передбачають акцентування на правовій регламентації об'єктів судово-медичного дослідження (обстеження), а також її різноманітних складових, особливостях походження. Окремою складовою практичних занять і прикладами для самостійного опрацювання є наявність за тематикою необхідної, обов'язкової документації судово-медичного дослідження з обґрунтуванням і вирішенням експертних завдань [3].

Для вивчення всіх розділів предмета «М1. Судова медицина» і «М1. Судова медицина (стоматологія)» на кафедрі постійно створюються й оновлюються методично-навчальні матеріали. З метою кращого розуміння й засвоєння матеріалу до переліку обов'язкових навчально-методичних видань для здобувачів вищої медичної освіти викладачами кафедри підготовлені зразки судово-медичної документації: «Акти судово-медичного дослідження (обстеження)», «Висновок експерта», приклади сценаріїв судового засідання за участі лікаря судово-медичного експерта, що належить до інновацій кафедри. Усі навчально-методичні матеріали, а також мультимедійні демонстрації за окремими темами створені з урахуванням відстеження основних етапів дослідження різних об'єктів відповідно до робочої навчальної програми й силабусу. Також широке використання ілюстративного матеріалу за темами практичних занять, лекцій і демонстрація вологих препаратів та муляжів, які зібрані в музеї кафедри, із викладеними на практичних заняттях викладачем алгоритмами опису, із подальшим закріпленням кожним студентом типового самостійного завдання забезпечує достатній рівень теоретичної й практичної підготовки [2].

Завдяки демонстрації ілюстративного матеріалу й обов'язкової судово-медичної документації майже на кожному практичному занятті та в презентаціях лекцій у студентів формується чітке розуміння експертних завдань, прав і обов'язків лікаря-експерта й лікаря судово-медичного експерта. Сучасні технології навчання разом із навчально-методичною літературою ефективно сприяють розвитку практичного й наукового інтересу до предмета й

надають пріоритетності як вибіркового. У кожному семестрі проводиться анкетування серед здобувачів освіти, що також дозволяє більш прозоро аналізувати навчально-методичну роботу кафедри в цілому.

У ПДМУ запроваджено змішану й дистанційну форми навчання з широким використанням сучасних онлайн-платформ. Для проведення практичних занять співробітники кафедри використовували платформи Zoom, Google classroom, зручні й раціональні для здобувачів вищої медичної освіти методи онлайн-навчання й інші новітні технології. Проведений аналіз результатів навчання показав, що рівень успішності не знизився в порівнянні з попередніми роками [1;4].

Уся необхідна інформація для студентів представлена на сайті кафедри, в електронній бібліотеці. Для студентів міжнародного факультету надані можливості використання навчально-методичних матеріалів кафедри в електронній бібліотеці, а також у репозитарії університету. Крім того, викладачі кафедри надають консультації за темами практичних занять і лекцій, а також темами, що винесені на самостійне опрацювання, із поясненням і обґрунтуванням судово-медичних діагнозів із висновків експерта і термінів із дисципліни. Надана можливість забезпечує постійний зворотний зв'язок із викладачем. Упровадження всіх форм навчально-методичної роботи під час вивчення дисципліни дозволить гармонізувати систему викладання судової медицини в ЗВО, підготовку, підтримку й удосконалення професійної кваліфікації лікарів судово-медичних експертів на етапі здобування вищої освіти, забезпечити розуміння кожного етапу освітнього процесу, а також максимально раціональне використання навчального часу для здобуття реально необхідних, зумовлених логікою професійної діяльності й вимогами процесуального законодавства знань, умінь і навичок із судової медицини й судово-медичної експертизи, уніфікувати рівень професійної кваліфікації, що в результаті підвищить якість підготовки лікарів і спеціалістів для судово-медичної експертизи.

Список використаної літератури

1. Черняк В.В. Проблеми, перспективи та реалії викладання судової медицини студентам вищих медичних закладів / Черняк В.В., Дев'яткін О.Є., Нікіфоров А.Г., Мустафіна Г.М., Малік Н.І. // Актуальні проблеми контролю сучасної вищої освіти медичної освіти в Україні: Матеріали навчально-наукової конференції з міжнародною участю, 25 березня 2021 року. – Полтава, 2021. – С.283-284.
2. Черняк В.В. Актуальні проблеми й основні аспекти викладання судової медицини студентам вищих медичних закладів / Черняк В.В., Дев'яткін О.Є., Нікіфоров А.Г., Мустафіна Г.М. // Актуальні проблеми контролю сучасної вищої освіти медичної освіти в Україні: Матеріали навчально-наукової конференції з міжнародною участю, 21 березня 2019 року. – Полтава, 2019. – С.238-239.
3. Черняк В.В. Формування експертного компоненту лікарського мислення під час вивчення судової медицини / Черняк В.В. // Основні напрями удосконалення підготовки медичних кадрів у сучасних умовах: матеріали навчально-наукової конференції з міжнародною участю. – Полтава, 2015. – С.260-262.
4. Старченко І. І., Проскурня С. А., Филенко Б. М., Ройко Н.В. Прилуцький О.К. Деякі аспекти викладання і контролю якості навчання студентів при вивченні секційного курсу на медичних факультетах // Актуальні питання контролю якості освіти у вищих медичних навчальних закладах : матеріали наук.-практ. конф. з міжнар. участю. – Полтава, 2018. – С. 224–225.

ОРГАНІЗАЦІЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ Й МОТИВАЦІЯ СТУДЕНТІВ ДО ОСВІТИ В УМОВАХ КАРАНТИНУ– ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ОПАНУВАННЯ ЗАГАЛЬНОЇ ХІРУРГІЇ

Чорна І.О., Лігоненко О.В., Ярошенко Р.А., Зубаха А.Б., Шумейко І.А.

Полтавський державний медичний університет

Позитивна мотивація до освіти в умовах дистанційного навчання – визначальна складова якісного опанування професійних знань і практичних навичок. Завдання викладачів – усіма педагогічними заходами формувати й підтримувати достатній рівень мотивації під час навчання студентів- майбутніх лікарів у будь-яких умовах. Його виконання в умовах карантину забезпечить підготовку лікарів високої кваліфікації.

Ключові слова: дистанційне навчання, мотивація до навчання, загальна хірургія.

Positive motivation for education in the conditions of distance learning is a defining component of qualitative mastering of professional knowledge and practical skills. The task of teachers - all pedagogical activities to form and maintain a sufficient level of motivation during the training of students - future doctors in all conditions. Implementation of this task in quarantine will provide training for highly qualified physicians.

Key words: Distance Learning, motivation to study, general surgery.

Вступ. Процес професійної підготовки лікарів в Україні нині відбувається згідно з вимогами європейського освітнього простору, попри пандемію COVID-19, оскільки сучасний розвиток медичної науки й практики зумовлює необхідність вносити корективи в підготовку й підвищення кваліфікації медичних працівників із постійним наближенням їхньої освіти до міжнародних стандартів. Реформування в системі охорони здоров'я висуває нові вимоги до формування спеціалістів нового типу, які мають не тільки досконало володіти спеціальністю, а й мати навички комунікабельності, ділового спілкування, уміти адаптуватись до нових змін, знатися на питаннях страхування, економіки і юриспруденції. Тільки якісний рівень оволодіння професійними знаннями й навичками може забезпечити конкурентоспроможність випускників ЗВО й перепустку до професійної реалізації особистості в будь-якій державі [2;3].

Життя, як зазвичай, вносить свої корективи...

Уже другий важкий рік, як людство вперше зіштовхнулося з раніше не відомою хворобою — COVID-19, що внесла свої важкі корективи в усталені механізми життя. Ці зміни стосуються і сфери освіти, у тому числі